

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ МАЙНОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ КОМПЛЕКСІВ В УКРАЇНІ

CONCEPTUAL APPROACH TO MINE PROTECTION OF HOTEL RESTRUCTURING COMPLEXES IN UKRAINE

У статті розглянуто концептуальний підхід до управління майною безпекою готельно-ресторанних комплексів, запропоновано основні цілі забезпечення комплексної майнової безпеки. Названо загрози майновій безпеці готельно-ресторанних комплексів та ймовірні наслідки їх реалізації. Запропоновано організаційні заходи щодо забезпечення реалізації концепції комплексної майнової безпеки готельно-ресторанних комплексів.

Ключові слова: загрози, майнова безпека, готельно-ресторанні комплекси, технічні засоби захисту.

Предложены организационные меры по обеспечению реализации концепции комплексной имущественной безопасности гостинично-ресторанных комплексов.

Ключевые слова: угрозы, имущественная безопасность, гостинично-ресторанные комплексы, технические средства защиты.

The article considers the conceptual approach to property security management of hotel and restaurant complexes, proposes the main objectives of providing comprehensive property security. The author proposes threats to the property security of hotel and restaurant complexes and the likely consequences of their implementation; organizational measures to ensure the implementation of the concept of comprehensive property security hotel and restaurant complexes.

Key words: threats, property security, hotel and restaurant complexes, technical means of protection

УДК 640.41.(075.8)

Тулуб О.М.

к.е.н., викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

В статье рассмотрен концептуальный подход к управлению имущественной безопасностью гостинично-ресторанных комплексов, предложены основные цели обеспечения комплексной имущественной безопасности. Названы угрозы имущественной безопасности гостинично-ресторанных комплексов и вероятные последствия их реализации.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку безпека готельно-ресторанного комплексу, його співробітників і клієнтів стає одним із чинників підвищення конкурентоспроможності бізнесу. Захист гостей та їх майна є одним з найважливіших завдань власників у роботі готельно-ресторанних комплексів, керівництво яких, згідно із законодавством, зобов'язане вживати всіх необхідних заходів обережності для гарантування безпеки гостей, працівників та їх власності. Крім того, високого рівня захисту потребують і власні матеріальні ресурси готельно-ресторанних комплексів. З огляду на це, дослідження питань забезпечення майнової безпеки сучасних готельно-ресторанних комплексів набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у вивчення проблем організації та управління економічною безпекою суб'єктів господарювання різних видів економічної діяльності зробили такі вчені, як А.І. Берлач, Л.В. Гнилицька, Т.М. Іванюта, С.В. Кавун, О.М. Ляшенко, І.П. Мойсеєнко, П.Я. Пригунов тощо. Однак на разі недостатньо дослідженими залишаються теоретико-методичні підходи до організації та управління майною безпекою таких учасників ринкових відносин, як готельно-ресторанні комплекси.

Постановка завдання. Метою дослідження є узагальнення теоретичних основ управління майною безпекою готельно-ресторанних комплексів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організація підсистеми майнової безпеки готельно-ресторанних комплексів має фрагментарний характер, тоді як для досягнення високого

рівня економічної і майнової безпеки необхідним є комплексний захист усіх матеріальних активів готелів та закладів ресторанного господарства.

Існує таке поняття, як «комплексна система забезпечення економічної безпеки підприємства», яке включає певну сукупність взаємопов'язаних елементів (заходів організаційно-економічного і правового характеру), які за досягнення підприємством основних цілей бізнесу забезпечують його безпеку від реальних або потенційних загроз щодо економічних втрат [1, с. 177].

Комплексна система економічної безпеки підприємства – це комплекс взаємозв'язаних заходів організаційно-правового характеру, що здійснюються спеціальними органами, службами, підрозділами суб'єкта господарювання, спрямованих на захист життєво важливих інтересів особистості, підприємства і держави від протиправних дій із боку реальних або потенційних фізичних або юридичних осіб, що можуть призвести до істотних економічних утрат та забезпечення економічного зростання в майбутньому [2, с. 63].

Таким чином, необхідно виокремити такі актуальні складники комплексного забезпечення майнової безпеки готельно-ресторанних комплексів, що дадуть змогу сформувати концепцію майнової безпеки цих суб'єктів господарювання на перспективу.

Концепція комплексної майнової безпеки є системою поглядів на цілі й завдання, а також основні принципи та напрями діяльності у сфері зниження майнових ризиків.

Забезпечення комплексної безпеки та антитеористичної захищеності готельно-ресторанних

комплексів повинно розглядатися в контексті єдиної концепції, основні положення якої мають бути такими:

- формування цілей і завдань щодо забезпечення майнової безпеки готельно-ресторанного комплексу;
- аналіз переліку можливих загроз, ранжування вірогідностей ризику і сум потенційного збитку;
- реалізація комплексного підходу і взаємного узгодження організаційних, технічних та кадрових заходів і рішень;
- мінімізація витрат за критерієм «ефективність – вартість»;
- забезпечення живучості, гнучкості і керованості комплексу майнової безпеки;
- забезпечення можливості подальшого розвитку, модернізації та зміни конфігурації комплексу майнової безпеки.

У рамках концепції управління майновою безпекою готельно-ресторанних комплексів сформулюємо такі основні цілі забезпечення комплексної майнової безпеки:

- підвищення рівня захисту майнової безпеки готельно-ресторанних комплексів від впливу пожеж, техногенних аварій, терористичних, кримінальних та інших протиправних дій;
- захист гостей, персоналу та майна готельно-ресторанних комплексів від кримінальних посягань;
- удосконалення технології готельного та ресторанного обслуговування.

Цих цілей слід досягати шляхом здійснення комплексу взаємопов'язаних заходів щодо управління майновою безпекою, що відповідають сучасним міжнародним стандартам, включаючи оснащення будівель готельно-ресторанних комплексів новітніми технічними засобами, проведення тактико-організаційних заходів і на основі аналізу можливих загроз для готельних комплексів та закладів ресторанного господарства.

Проведене дослідження характерних для майнової безпеки готельно-ресторанних комплексів загроз дало змогу згрупувати їх на рис. 1 та визначити наслідки їх реалізації для майнової безпеки підприємств сфери гостинності.

Рис. 1. Загрози майнової безпеці готельно-ресторанних комплексів та ймовірні наслідки їх реалізації

Практичні дії власників і керівництва готельно-ресторанних комплексів щодо забезпечення виконання концепції майнової безпеки повинні передбачати першочергове вироблення програми організаційних заходів.

Ще не так давно організаційні заходи забезпечення майнової безпеки містили вузьке коло заходів щодо фізичного захисту приміщень та майна готельно-ресторанних комплексів. Практика показала, що традиційний метод посилення майнової безпеки шляхом збільшення чисельності співробітників не дає бажаного результату як з економічних міркувань, так і через низьку ефективність такого підходу. Сучасна концепція майнової безпеки готельно-ресторанних комплексів повинна орієнтувати на системний, комплексний підхід, що поєднує у собі методи організаційного, технічного і фізичного характеру в їх оптимальному поєднанні і розумному визначенні частки кожної складника.

Пропонуємо такі основні елементи організаційної системи забезпечення заходів майнової безпеки готельно-ресторанних комплексів (рис. 2).

Ґрунтуючись на переліку загроз усіх видів і «портретних» характеристиках криміногенних

елементів, наведених на рис. 1, можна сформулювати вимоги до організаційно-технічних заходів і технічних засобів систем комплексного забезпечення майнової безпеки готельно-ресторанних комплексів (рис. 3).

У межах концептуального підходу до управління майновою безпекою готельно-ресторанних комплексів пропонується періодично здійснювати аудит майнової безпеки.

Аудит майнової безпеки – це комплекс заходів, що дають змогу отримати найбільш повну та об'єктивну оцінку захищеності готельно-ресторанних комплексів від широкого кола загроз та майнових ризиків, що включаються у концепцію комплексної майнової безпеки. Аудит майнової безпеки організовує власник готельно-ресторанного комплексу у взаємодії з незалежними професійними службами за типами та видами загроз (наприклад, пожежна безпека, стан будівельних конструкцій, антитерористична захищеність тощо).

На підставі результатів аудиту повинні бути сплановані технічні та організаційні заходи для локалізації виявлених проблем як на етапі функціонування готельно-ресторанного комплексу, так

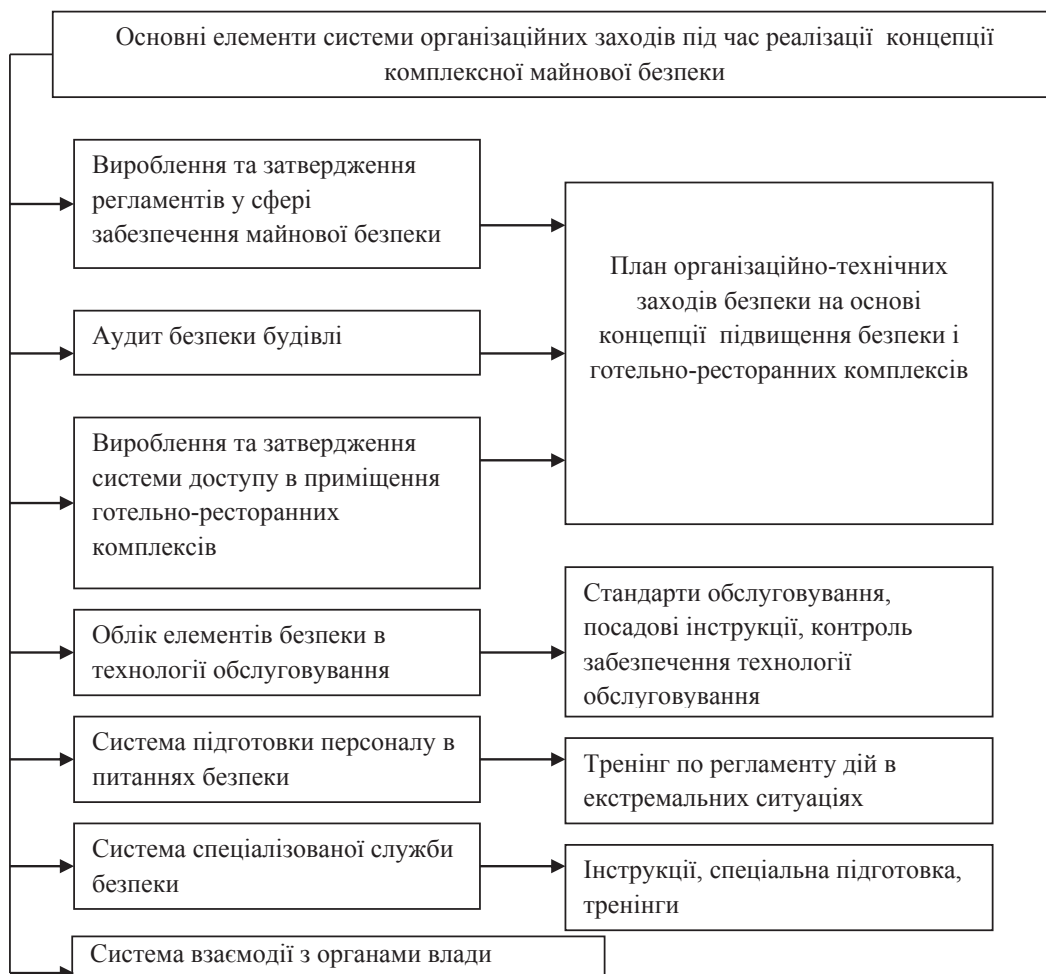

Рис. 2. Організаційні заходи забезпечення реалізації концепції комплексної майнової безпеки готельно-ресторанних комплексів

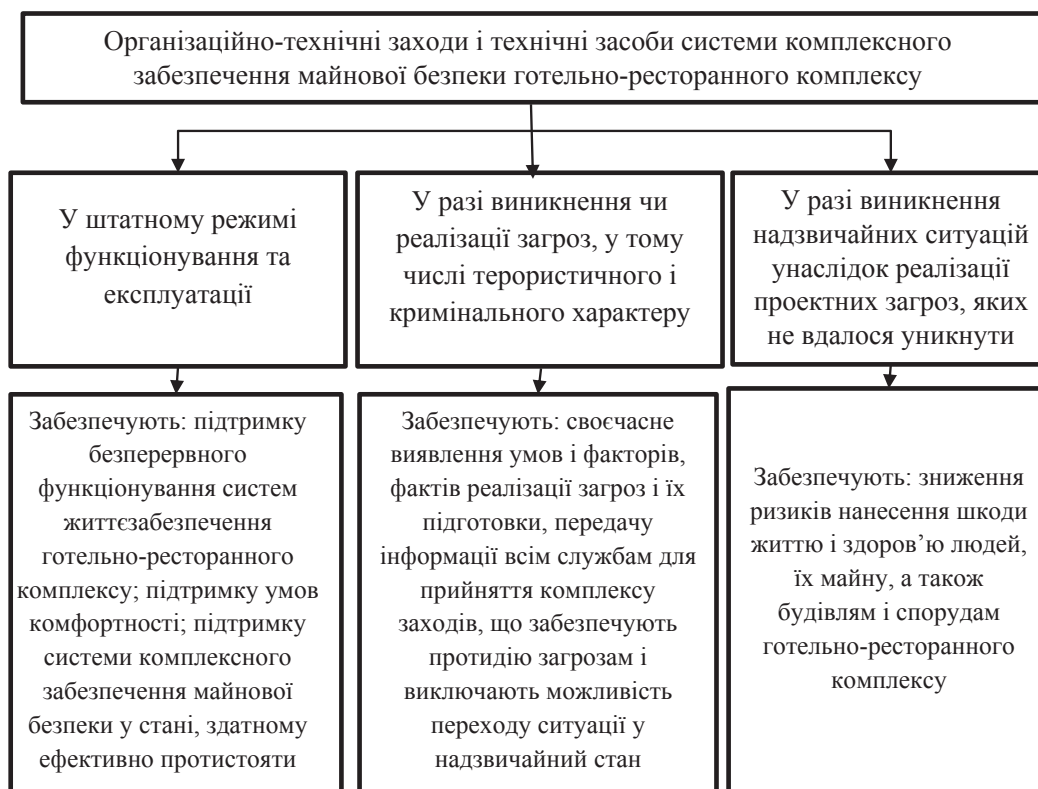

Рис. 3. Вимоги до організаційно-технічних заходів та технічних засобів комплексного забезпечення майнової безпеки готельно-ресторанних комплексів

і на етапі проектування при новому будівництві та реконструкції. Заходи щодо зміцнення до необхідного рівня будь-яких «незахищених» елементів системи комплексної майнової безпеки утворюють ефективну систему, що враховує специфіку готельно-ресторанного комплексу.

Аудиту можуть бути піддані:

- проектне рішення щодо побудови готельно-ресторанного комплексу;
- конструкції, огорожі будівлі та споруди діючого готельно-ресторанного комплексу;
- інженерно-технічна інфраструктура – стан комунікацій, мереж, запірної та електричної арматури, освітлення, пультів і центрів управління, систем АСУ;
- система протипожежних заходів;
- системи доступу, контролю, телекомунікаційного та іншого стеження, сигналізації, електронних замків й інших систем безпосередньо структури забезпечення майнової безпеки;
- під'їзні шляхи, входи основні, службові та аварійні, евакуаційні шляхи;
- система взаємодії з усіма зовнішніми службами підтримки майнової безпеки: адміністративними органами, комунальними аварійними службами, службою МНС, пожежною службою та ін.;
- організаційна та кадрова структура служби безпеки, професійна підготовка, навчання, тренінги.

В окремих випадках до складу заходів з аудиту майнової безпеки можуть бути включені розділи:

- аудит інформаційної безпеки;
- комплексний захист електронних інформаційних і керуючих систем, комп'ютерної мережі;
- захист конфіденційної інформації та персональних даних;
- перевірка партнерів і конкурентів;
- перевірка персоналу готельно-ресторанного комплексу.

У практичній комплекс заходів з аудиту майнової безпеки може бути включено різне число розділів залежно від ступеня відповідності будівлі та організаційно-технічної системи майнової безпеки вимогам, що пред'являються. Наприклад, для будівель, побудованих в останні роки за сучасними проектами, не обов'язково включати розділи інженерно-технічної оцінки конструкцій тощо.

Аудит майнової безпеки дає змогу отримати об'єктивну і незалежну оцінку поточного стану захищеності готельно-ресторанного комплексу, розрахувати майнові ризики, що враховують імовірність реалізації загроз, а також їх можливий збиток.

Під час вибору розділів (напрямів) аудиту майнової безпеки пропонується виходити з того, що основним джерелом небезпек продовжує залишатися техносфера: статистика надзвичайних ситуацій (НС) останніх років свідчить про зростання

кількості НС, пов'язаних із цією сферою, у тому числі з людськими жертвами.

Для значної кількості споруд готельно-ресторанних комплексів 1950–1980-х років характерний високий рівень зносу основних фондів.

Пожежний аудит проводиться для виявлення порушень вимог пожежної безпеки на об'єкті та розроблення заходів протипожежного захисту майна готельно-ресторанних комплексів.

Після проведення обстеження готується звітна довідка, в якій містяться всі порушення вимог пожежної безпеки та пропоновані заходи щодо їх усунення. Під час аудиту майнової безпеки частина відповідальності за забезпечення пожежної безпеки готельно-ресторанних комплексів з органів державного пожежного нагляду перекладається на організації, що здійснюють під свою відповідальність підприємницьку діяльність із незалежної оцінки пожежних ризиків.

Основне завдання аналізу ризику всіх видів аудиту майнової безпеки полягає у тому, щоб надати об'єктивну інформацію про стан небезпечного об'єкта особам, які приймають рішення щодо його безпечної експлуатації та про заходи щодо зниження ризику і забезпечення майнової безпеки у разі виникнення НС.

На основі аудиту майнової безпеки формується перелік функціональних блоків приміщень готельно-ресторанних комплексів і критично важливих точок готельного підприємства. Такий перелік береться до уваги під час вироблення організаційних і технічних заходів із проектування готельно-ресторанного комплексу і відбору системних засобів, які можна рекомендувати для створення комплексних систем майнової безпеки в готельно-ресторанних комплексах.

Перелік функціональних блоків приміщень готельно-ресторанних комплексів, критично важливих точок для їх майнової безпеки є таким:

- приймально-вестибюльні групи приміщень, у тому числі багажні входи та вестибюлі;
- підземна автостоянка;
- наземна автостоянка, що безпосередньо примикає до готельно-ресторанного комплексу;
- зона завантаження/розвантаження вантажів для постачання готельно-ресторанного комплексу;
- технічні приміщення, призначені для розміщення інженерної інфраструктури готельно-ресторанного комплексу;
- вертикальний транспорт (ліфти, підйомники);
- зони забору повітря системою припливної вентиляції;
- центральний тепловий пункт;
- трансформаторні підстанції і щитові;
- системи резервного енергопостачання;
- пункт управління системою комплексного забезпечення майнової безпеки та антитерористичної захищеності;

- пункт управління і диспетчеризації інженерної інфраструктури готельно-ресторанного комплексу;

- пункт управління системою пожежної безпеки;
- шляхи евакуації;

- групи приміщень і служб: культурно-дозвільна, фізкультурно-оздоровча, медичного обслуговування, побутового обслуговування, підприємств торгівлі, ділової діяльності, адміністрації і служб експлуатації, приміщень обслуговування, вбудовано-прибудованих підприємств та установ;

- конференц-зали та інші приміщення ділової активності, які передбачають можливість скупчення значної кількості людей, у тому числі VIP-рівня;

- приміщення харчування (бари, ресторани, банкетні зали тощо), які передбачають можливість скупчення значної кількості людей, у тому числі VIP-рівня;

- критично важливі елементи конструкції будівель готельно-ресторанних комплексів, вплив на які може призвести до їх обвалення;

- готельні номери (підходи до готельних номерів), включаючи шляхи руху від входу в будівлю готельно-ресторанного комплексу, призначені для обслуговування VIP-персон;

- місця розміщення евакуйованих із будівель готельно-ресторанного комплексу людей;

- шляхи під'їзду і місця розміщення засобів, задіяних у вирішенні завдань забезпечення майнової безпеки та протидії загрозам;

- вікна перших і цокольних поверхів;

- виходи на покрівлю будинків готельно-ресторанних комплексів;

- службові входи/виходи в будівлі готельно-ресторанних комплексів;

- підземні і наземні комунікації будівель, що мають входи або виходи у вигляді колодязів, люків, лазів, шахт, відкритих трубопроводів, каналів та інших подібних споруд, через які можна проникнути в будівлі готельно-ресторанних комплексів.

Наведений перелік уразливих місць є орієнтовним і повинен уточнюватися в процесі розроблення проектної документації, а також аудиту майнової безпеки будівель готельно-ресторанних комплексів. Для готельних підприємств та ресторанних закладів у складі багатофункціональних комплексів може бути підготовлений уточнений перелік уразливих місць з урахуванням усіх інших функцій комплексу.

Аналізуючи викладені вище характеристики особливостей готельно-ресторанних комплексів та їх будівель, характеристики загроз, до засобів забезпечення комплексних систем майнової безпеки слід віднести:

- засоби та системи протипожежного захисту;

- традиційні механічні способи технічного укріплення;

- засоби та системи моніторингу, включаючи засоби, що формують систему моніторингу будівельних конструкцій та інженерних систем;
- засоби та системи відеоспостереження та телекомунікацій;
- засоби та системи контролю та управління доступом;
- засоби та системи охоронної сигналізації;
- системи електронних сейфів та інших захисно-блокувальних пристроїв;
- засоби та системи тривожно-викличної сигналізації;
- засоби та системи візуально-звукового оповіщення та управління евакуацією (СОУЕ).

Під час вибору зазначених технічних засобів (ураховуючи різноманіття пропозицій як системних рішень, так і самих технічних приладів та апаратури) слід керуватися такими критеріями:

- встановлювані комплекси засобів і систем захисту повинні бути адекватні можливим загрозам (розумно достатніми). Вибір повинен визначатися на основі розумного аналізу ймовірності ризиків і прогнозованого збитку;
- використовувані обмежувальні фізичні пристрої та апаратура не повинні створювати додаткових перешкод і великих ускладнень для нормального функціонування готельно-ресторанного комплексу, як обслуговуючому персоналу, так і гостям. Зайва таємність, жорсткий режим, постійна демонстрація техніки, як і озброєної охорони, можуть відлякати частину клієнтів і позбавити готель іміджу «відкритого будинку»;

– застосовувані комплекси засобів і систем захисту повинні реально забезпечувати пріоритетну функцію – захищати здоров'я і життя гостей і співробітників готелю та його майно, не чинити шкідливого впливу на навколишнє середовище.

Баланс між функціями майнової безпеки, реалізованими інженерно-технічними засобами комплексного забезпечення майнової безпеки та антитерористичної захищеності готельно-ресторанних комплексів і вибраними організаційними заходами визначається на стадії проектування об'єкту.

Впровадження системи майнової безпеки дає змогу оптимізувати використання співробітників охорони і зменшити витрати на її утримання за одночасного збільшення ефективності роботи.

Висновки з проведеного дослідження. Під майновою безпекою готельно-ресторанних комплексів у системі їх економічної безпеки слід розуміти стан захищеності їхніх матеріальних ресурсів, зокрема будівель, споруд, сховищ, обладнання, транспорту, засобів і систем комунікації та інформатизації, а також матеріальних цінностей їх відвідувачів (у цьому й полягає специфіка майнової безпеки готелів та ресторанів порівняно з іншими підприємницькими структурами) від зовнішніх та внутрішніх небезпек та загроз, передусім майнових ризиків, що можуть мати прояв у їх знищенні, викраденні, псуванні, втраті ними своїх споживчих цінностей.

Організація підсистеми майнової безпеки в системі економічної безпеки готельно-ресторанних комплексів та управління нею мають певні особливості. Для ефективного забезпечення майнової безпеки необхідно чітко виділяти мету, завдання, функції майнової безпеки, об'єкти захисту, суб'єктів забезпечення майнової безпеки, принципи управління нею. Механізм управління економічною, а отже, й майновою безпекою готельно-ресторанного комплексу включає в себе такі елементи: організаційну структуру; функції організації, управління, обґрунтування і реалізації ефективних форм і методів створення, вдосконалення і розвитку системи економічної безпеки та її підсистем, у тому числі й майнової; методи забезпечення; засоби та важелі; показники та критерії оцінки; нормативно-правове та інформаційне забезпечення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки: колективна монографія: у 2-х т. Дніпропетровськ: Дробязко С.І., 2014. Т. 2. 349 с.
2. Фоміченко І.П., Баркова С.О. Формування системи управління економічною безпекою на підприємствах України. Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. 2013. № 3 (23). С. 57–66.
3. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємства: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2007. 300 с.
4. Гавловська Н.І., Рудніченко Є.М. Теоретичний базис системи економічної безпеки підприємств готельно-ресторанної сфери. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2014. № 4 (1). С. 241–245.